

Asia: VN/34601/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain 43 §:n ja ammattikorkeakoululain 32 §:n muuttamisesta (yhden opiskeluoikeuden säännös)

Lausunnonantajan lausunto

Ovatko esityksen tavoitteet kannatettavia?

Akavan opiskelijat näkee esityksen tavoitteet koulutustason nostosta kannatettavina. Koulutustason sijaan Akavan opiskelijat näkee kuitenkin tärkeämmäksi nostaa yhteiskuntamme tosiasiallista osaamistasoa. Tämä edellyttää panostuksia koulutuksen täysimääräiseen perusrahoitukseen niin nyt, kuin aloituspaikkoja ja koulutusvastuita lisättäessä.

Onko esitys kannatettava? Perustelkaa myönteinen tai kielteinen kantanne.

Akavan opiskelijat ei kannata esitystä. Akavan opiskelijat näkee, että esitys kaventaa liikaa mahdollisuuksia hakea lisää osaamista vielä opiskellessa, vaikka tällöin se on yksilön ja yhteiskunnan kannalta usein helpointa ja tehokkainta, kun opintojen päättymisen jälkeen yksilö pääsee astumaan työmarkkinoille täysiaikaisesti. Useamman tutkinnon suorittaminen voi myös mahdollistaa sujuvamman siirtymän työelämään.

Nykypäivänä työnteon vaatimukset muuttuvat samaa vauhtia kuin yhteiskuntakin. Vaikka on totta, että osa opiskelupaikoista menee sellaisille, joilla on jo saman tasoinen tai toinen tutkinto meneillään on muistettava, että monilla aloilla toiseen tutkintoon johtava opiskelu takaa monipuolisempia ja laaja-alaisempia osaajia työelämään ja tukevaan Suomen kasvua. Toisaalta osa näistä uutta tutkintoa hakevista opiskelijoista voi myös hakea totaalista alan vaihtoa, esimerkiksi terveydellisistä syistä, milloin on tietenkin koko yhteiskunnan etu, että heille uudelleen kouluttautuminen mahdollistetaan.

Akavan opiskelijat huomauttaa, että vanhoista opiskeluoikeuksista luopuminen ei vapauta uutta paikkaa ensikertalaiselle - henkilö, joka hakee uutta opiskeluoikeutta ei ole ensikertalaisen kanssa samassa hakukiintiössä.

Akavan opiskelijat painottaa myös yhteisvaikutuksia, joka tällä esityksellä toteutuessaan voisi olla opiskelijoiden elämään. Opiskelijoiden elämään on kohdistettu kuluvalle hallituskaudella useita muutoksia ja leikkauksia, ja erityisesti nuoren ikäpolven hyvinvointi, halu kouluttautua sekä uskallus astua työelämään ovat kaikki ottaneet kovia kolauksia sen myötä. Opiskelun tarkoituksena on myös etsiä oma paikkansa yhteiskunnassa. Akavan opiskelijat on huolissaan ensimmäisen opiskelupaikan vastaanottamiseen liittyvistä, ja entisestään lisääntyvistä paineista, mikäli tämä esitys hyväksytään.

Akavan opiskelijat näkee, että käsillä olevaa säädösuudistusta tärkeämpää, olisi vahvistaa mahdollisuuksia opiskelualan vaihtamiseen esimerkiksi siirtohaun kautta sekä yleisen panostamisen osaamisen päivittämiseksi suunnattuihin täydennyskoulutuksiin. Molemmat vapauttaisivat koulutusjärjestelmämme resursseja. Siirtohaussa opiskeluoikeus siirtyy uuteen tutkintoon, ja vanhasta on samalla luovuttava. Täydennyskoulutukset puolestaan mahdollistavat osaamisen päivittämisen käymättä kokonaista uutta korkeakoulututkintoa. Näiden lisäksi ristiinopiskelumahdollisuuksia tulisi kehittää entisestään, niin duaalimallin molempien puolien sisällä kuin ristiin sen yli.

Akavan opiskelijat ei kannata esitettyä mallia, mutta näkee, että siihen voitaisiin lisätä joustavuutta, mikäli siitä halutaan ehdottomasti pitää kiinni. Esimerkiksi säännös siitä, ettei opiskeluoikeudesta tarvitsisi luopua, mikäli siitä on suoritettu tietty määrä, tukisi aikaisemmin kuvattua osaamisen laajentamista opiskeluaikana, ennen työelämään astumista. Tämä voisi olla myös korkeakoulujen näkökulmasta kohtuullisempi, kun nykyisessä rahoitusmallissa palkitaan korkeakouluja jokaisesta suoritetusta tutkinnosta.

Toinen Akavan opiskelijoiden ehdotus on, ettei uuden opiskelupaikan vastaanottamisen tule kumota vanhoja, mikäli opiskelijalla on osoittaa, että hän tosiasiallisesti aikoo suorittaa tutkinnon loppuun - tässä voitaisiin tarkastella esimerkiksi opintojen suoritusnopeutta suhteessa tutkinnon tavoiteaikaan.

Tämänhetkisen Suomen työllisyystilanteen huomioon ottaen esitetty muutos vaikuttaa jälleen uudelta haasteelta tulevaisuuden suunnitteluun ja uskoon. Akavan opiskelijat muistuttaa lainsäätäjää myös siitä, että korkeakoulututkintojen tavoiteajat vaihtelevat kolmesta kuuteen vuoteen, minkä aika myös työmarkkinoiden tarpeet muuttuvat ja elävät yhteiskunnan tavoin.

Ovatko esityksen vaikutusarviot oikeansuuntaiset? Puuttuuko vaikutusarvioista jotakin?

Akavan opiskelijat näkee, että esityksessä on virheellisesti argumentoitu, että alanvaihtaja veisi ensikertalaisen opiskelupaikan. Tämä on hyvin harvoin totta, ja toteutuu vain tutkinto-ohjelmissa, joissa ensikertalaishiintä ei ole. Esityksestä jää myös epäselväksi, miten luovutetun opiskelupaikan resurssit voitaisiin kohdistaa uudeksi aloituspaikaksi ensikertalaiselle.

Akavan opiskelijat näkee, että esitys voisi lisätä pelkoa ottaa vastaan opiskelupaikka, jos ei ole vielä aivan varma onko valinnut oikean alan. Tämä voisi siis vaikuttaa samansuuntaisesti kuin ensikertalaiskiintiö, joka on osalla korkeakouluun hakeutuvista nuorista aiheuttanut sen, etteivät he uskalla ottaa opiskelupaikkaa vastaan, jos eivät ole absoluuttisen varmoja valinnastaan.

Esityksessä ei ole otettu huomioon riittävästi muita valmistumista ja työelämään siirtymistä jouduttavia välineitä. Esimerkiksi opintolainahyvityksen nostaminen nykyistä opintolainan maksimitasoa vastaavaksi olisi yksi erinomainen keino kannustaa opiskelijoita valmistumaan tavoiteajassa.

Muut huomionne esityksestä

Uudistus koskee lopulta melko pientä osaa opiskelijoista. Akavan opiskelijat näkee, että tämä muutos ei vapauta merkittävästi korkeakoulujen resursseja, mutta lisää sitäkin enemmän paineita oikeiden elämänvalintojen tekemisestä nuorelle ikäpolvelle.

Kauppinen Kia
Akavan opiskelijat